

Yhdysvaltojen käsitys Suomesta ja presidentti Kekkosesta vuonna 1961

Yhdysvalloissa oli herännyt epäluuloja presidentti Kekkostä kohtaan "yöpakkaskriisin" ratkaisun vuoksi vuonna 1959. Washingtonissa arvioitiin, että Kekkonen joutui antamaan liikaa periksi Neuvostoliiton näkemyksille ja suostumaan sille mieleisiin hallitusjärjestelyihin tarpeettoman herkästi. Yhdeksi syyksi oletettiin Kekkosen pelko Neuvostoliiton voimaa kohtaan ja tietämättömyys lännen ylivoimasta. Alkoi kypsä ajatus, että Kekkonen pitäisi kutsua vierailulle saamaan "oikea kuva" Yhdysvaltojen voimavaroista ja politiikan päämääristä. Kekkonen puolestaan ilmaisi halukkuutensa tavata lännen johtajia.

Amerikkalaiset olivat suhtautuneet 1950-luvulla Suomen puolueettomuuspyrkimykseen epäluulolla jo yksin senkin vuoksi, että Yhdysvallat vieroksui kaikkia länsimaita, jotka eivät liittyneet selkeästi lännen rintamaan itäblokkia vastaan. Toisaalta Yhdysvallat vastusti Neuvostoliiton suunnitelmaa saada syntymään Euroopassa blokkien väliin puolueettomien maiden vyöhyke, johon olisi kuulunut myös Skandinavia ja Saksa. Presidentti Kennedyn virkakauden alussa tuo jyrkkä linja alkoi pehmentyä

Vuoden 1960 lopussa valmistuneessa ja Yhdysvaltojen presidentin hyväksymässä kansallisen turvallisuusneuvoston muistiossa Suomi arvioitiin kommunistiblokin rajalla olevaksi hyväksi esimerkiksi demokratiasta, joten Yhdysvaltojen oli syytä tukea tätä jo siitakin syystä. Tapa, millä Suomi ylläpiti tiiviitä taloudellisia ja kulttuurisia suhteita länteen voisi houkutella myös itäblokin maita tavoittelemaan samaa asemaa. Neuvostoliiton tai kommunistien vaikutuksen kasvu Suomessa olisi paha isku lännen eduille, joten sitä tuli vastustaa. Tähän liittyi tieto, että Neuvostoliitto pyrki myös käyttämään Suomea "laboratoriona", jossa kokeillaan keinoja lisätä vähitellen vaikutusta länteen. Tässä suhteessa erityisen huolestuttavaa oli kommunistien vallan kasvu ammattiyhdistysliikkeessä.

Turvallisuusneuvoston muistiossa 30.12.1960, joka oli samalla presidentin ohje vuoden 1961 vierailun valmisteluja varten, todettiin presidentti Kekkonen Suomen politiikkaa hallitsevaksi hahmoksi. Hän oli Yhdysvaltojen mielestä liiaksi kiinnittynyt idänpolitiikkaan ja uskoi, että voimasuhteet maailmassa olivat kehittyneet Neuvostoliiton eduksi. Arvion mukaan Kekkonen ei uskonut lännen kykenevän auttamaan, joten oli tarpeen tehdä myönnytyksiä itään. Suomalaiset eivät kuitenkaan palvelleet suoranaisesti Neuvostoliiton etuja, eivätkä tule sitä tekemään, jos lännestä on saatavissa riittävästi tukea talouteen ja demokraattisten instituutioiden säilyttämiseksi. Siksi suositeltiin varovaista mutta määrätietoista tukemista.

Lähteinä mm: Max Jakobson, Veteen piirretty viiva (1981), s. s. 227 - 240; Hannu Rautkallio, Kekkonen ja Moskova. Suomi lännestä nähtynä 1956 - 1962 (1991), s. 454 - 455; Timo Soikkanen, Presidentin ministeriö (2003), s. 228 - 232; Juhani Suomi, Kriisien aika (1992), s. 445 - 473.

National Security Council: U.S. Policy toward Finland (NSC 6024), 30.12.1960. National Archives (NARA), Washington - Maryland.